

TERCÜME

T.C.
BAŞBAKANLIK
HAZINE MÜSTEŞARLIĞI

Sayı : B.02.1.HM.0.DEİ.02.00/

Ankara, 10 Mart 2000

Sn.Stanley Fischer
Başkan Vekili
Uluslararası Para Fonu
Washington. D.C. 20431
A.B.D.

Sayın Fischer

1. Bu mektup; 9 Aralık 1999 tarihli niyet mektubunda belirlenen enflasyonla mücadele programı çerçevesinde, Stand-by düzenlemesinin(SBD) onaylanmasından bu yana olan güncel ekonomik gelişmeleri aktarmakta ve gelecekte birkaç ayda uygulanacak temel politika tedbirlerini sıralamaktadır.

I. Son Gelişmeler

2. Programın yürürlüğe girmesinden bu yana olan politika gelişmeleri 9 Aralık tarihli niyet mektubunda belirlenen hususlarla tamamen aynı çizgidedir. 1999 yıl sonu için öngörülen tüm performans kriterleri (konsolide bütçe temel dengesindeki fazla, net iç varlıklar, dış borç ve uluslararası rezervler) geniş marjlarla tutturulmuştur (ekteki tablolara bakınız). Özellikle, Hükümetin mali uyum konusundaki taahhüdü 1999 bütçe sonuçlarına yansımıştır: konsolide bütçedeki temel fazla GSMH'nin %2'si civarında gerçekleşmiş olup bu oran GSMH'nin %1.25'i olarak belirlenen hedefin çok üzerindedir. Bu üstün performansın önemli kısmı gelirler tarafına atfedilebilirken, cari harcamaların da hedeflenen tavanın altında tutulduğu görülmektedir. Ocak ayı için alınan ilk veriler, harcamaların ödeme sınırları içinde tutulduğuna, vergi gelirlerinin canlılığını koruduğuna ve aylık hedeflerin %0.25'in üstünde bir oranda aşıldığına işaret etmektedir. Son olarak, önceden ilan edilen döviz kuru limitleri çerçevesinde net iç varlıklar hedefinin mutabık kalınan marjlarda kaldığı görülmektedir.

3. Aralık sonu program performans kriterlerinin tutturulmasına ilaveten, SBD'nin onaylanmasından bu yana niyet mektubunda öngörülen bazı politika tedbirleri de alınmıştır : (i) Parlamento, Telekom kanunu (yapısal performans kriteri) ve program hedeflerine uygun olarak 2000 yılı bütçesini onaylamıştır; (ii) kamu sektörü ücret politikası enflasyon hedefine uygun olarak yürütülmüştür; (iii) Hükümet, harcamalarda, bütçe ödenekleri üzerinden %2 kesinti yapmıştır; (iv) programın yapısal kriterlerinden birini gerçekleştirecek şekilde Hükümet mevcut ihtiyati yükümlülükler konusunda ayrıntılı bilgi açıklamıştır ve (v) tütün fiyatları hedeflenen

enflasyonla uyumlu olarak artırılmıştır. Son olarak, bankacılık sistemimizi güçlendirmeye yönelik büyük bir adım atılarak, Aralık sonunda Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu tarafından beş ticari bankanın devralınması ve bir yatırım bankasının kapatılmasıyla yeniden yapılandırma operasyonu başlatılmıştır.

4. Politika uygulamalarımızın en görünür sonucu, kamu kağıtlarındaki ve diğer TL cinsinden varlıkların faiz oranlarındaki düşüşün son on yılda benzeri görülmemiş düzeylerde olmasıdır. Programın başlamasını müteakiben Hazine bonusu ihalelerinde oluşan faiz oranları Kasım ayındaki %90'lık seviyesinden %40 civarına düşmüştür. Borsa olumlu tepki göstermiştir. Daha da ötesi, Türkiye uluslararası sermaye piyasalarında yakın geçmişe oranla çok daha iyi şartlarda borçlanmış, bu meyanda 30 yıl vadeli (son on yıldaki en uzun vade) ve ABD Hazine kağıtlarına uygulanan faiz oranının 525 baz puan üzerinde bir spread ile borçlanılmıştır. Standard & Poors ve Moody's Türkiye'nin görünümünü durağandan olumluya çevirirken, JCRA da Türkiye'yi bir kademe yükseltmiştir.

5. Reel ekonomide menfi ve müsbet gelişmeler gözlemlenmiştir, ancak bu konudaki son bilgiler cesaret vericidir. Geçen yılın üçüncü çeyreğindeki üretim azalışı beklenenden daha keskin olmuş ve 1999 yılında GSMH'nin, program oluşturulurken öngörülenden iki kat daha fazla, %4.5-5 civarında daralacağı tahmin edilmektedir. Buna rağmen, son çeyrekteki belli başlı ekonomik faaliyet göstergeleri canlanmanın başladığını, üçüncü çeyrekteki daralmanın temelde Marmara depreminin doğrudan veya dolaylı etkilerinden kaynaklandığını göstermektedir. Deprem sonrası canlanma dış ticaret rakamlarında da hissedilmektedir : Kasım ayı içerisinde hem ihracat hem de ithalat rakamları aylardır ilk defa yıllık bazda pozitif büyüme kaydetmiştir. Tüm yıl boyunca cari işlemler açığının 9 Aralık tarihli niyet mektubunda tahmin edildiği üzere, GSMH'nin yaklaşık %0.5'i olması beklenmektedir.

6. Aralık-Şubat döneminde enflasyon yüksek seviyesini korumuştur. Bu sonuç, enflasyondaki süreduruma ilaveten, ağır kış koşulları nedeniyle tarımsal ürün arzındaki daralma, uluslararası petrol fiyatlarındaki artış, 1999 yılının son iki ayında döviz kurunda Türk Lirası'nda yaşanan hızlı değer kaybı ve programın başlangıcında uygulamaya konulan vergi tedbirlerinin etkisini yansıtmaktadır. Bu faktörlerin yakın bir zamanda ortadan kalkması beklenmekte olup, halihazırda Şubat ayı enflasyon rakamları da, önceki iki aya göre bir azalma olduğunu göstermektedir.

II. İleriye Bakış

7. Makroekonomik gelişmeler pozitif görünümünü korumaktadır. Geçtiğimiz birkaç ayda uygulamaya konulan politikaların bu yıl içerisinde atılacak daha ileri adımlarla desteklenmesiyle, programın 2000 yılı ana makroekonomik hedeflerine ulaşmasını beklemekteyiz : GSMH büyümesi %5-5.5; GSMH'nin yaklaşık % 1.75'i oranında cari işlem açığı, ve TÜFE enflasyonu 2000 yılı sonu itibarıyla %25 (TEFE %20).

8. Bununla birlikte, yükselen uluslararası petrol fiyat artışlarının etkisi ile 2000 yılının başlangıcındaki enflasyon rakamlarında halen güçlü bir enflasyon direncinin varlığının sürüyor olması, gerek enflasyon, gerekse cari işlem açığı hedefleri için ek bazı riskleri de beraberinde getirmektedir. Bu nedenle, uyum çabalarının sürdürülmesi ve program politikalarının titizlikle uygulanması hususlarında dikkatli olunması gerekmektedir. Hükümetin borç servisi yükünü önemli ölçüde azaltan faiz oranlarındaki beklenenden daha keskin düşüş temel fazla hedefinde bir gevşeme yapılmasına neden teşkil etmeyecektir. Aslında, faiz oranlarında yaşanan düşüş, mali ve yapısal reform programı uygulaması ve önceden açıklanmış döviz kuru yolu

uygulamasından kaynaklanan kredibilitiyi yansıtmaktadır. Bu kredibilite, zaman içerisinde program politikalarına sürekli bağı kalınarak korunmak zorundadır. Ayrıca, Hükümet, enflasyon yeterli seviyede azalmaz ise özellikle harcamalara ilişkin gerekli ek mali tedbirleri zamanında almaya hazırdır.

9. 9 Aralık tarihli Niyet Mektubunda tanımlanan bütün tedbir ve politikalara bağlılığımız sürmektedir. Yakın gelecekte alınacak temel tedbirler şunları içermektedir : (i) ilk çeyrekte, üçer aylık peşin kurumlar vergisi ödenmesinin yeniden uygulamaya konulması (2000 yılının üçüncü çeyreğinde yürürlüğe girecektir); (ii) Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerini mevcut kooperatifler yasasına tabi kılarak kooperatifleri otonom hale getirecek bir kanun çıkartılması, (yapısal benchmark); (iii) 7 bütçe içi fonun kapatılması için Parlamento'ya yasa tasarılarının sevki ve bunların yasalaşmalarının sağlanması ve diğer 15 bütçe içi fonun kapatılması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması (ilgili yapısal benchmark ile öngörülenden daha fazla sayıda); (iv) kamu harcamalarının zamanında izlenebilmesine olanak sağlayan entegre bilgisayar muhasebe sisteminin uygulanması için kaynak tahsisi; ve (v) sosyal güvenlik sistemi idaresinin iyileştirilmesi ve özel emeklilik fonları için yasal çerçevenin oluşturulması konusunda Parlamento'ya yasa tasarılarının sunulması.

10. Bir sonraki program gözden geçirmesine kadar Hükümet, Bağ-Kur'un (sosyal güvenlik fonlarından biri) sağlık harcamalarının bütçe tahsisatı ile sınırlı olması ve gecikmiş borçlarındaki artışın önlenmesi için aşağıdaki tedbirleri alacaktır: İlk olarak, maliyetler üzerindeki kontrolü artırmak ve bu alandaki yolsuzlukların önüne geçmek için idari tedbirler alınacaktır. İkinci olarak , Parlamento'ya Bağ-Kur'un idaresinin iyileştirilmesi için sunulan taslak kanun Bağ-Kur'un sigortalısından, bakmakla yükümlü olduğu kişiler için de sağlık primi tahsil etmesini ve muayeneler için ödenen ek ücretin artırılmasını sağlayacak maddeler içerecektir. İdari tedbirlerin uygulanması ve kanunun Parlamento'ya sunulması ikinci gözden geçirmenin tamamlanması için yapısal benchmarklardır.

11. Devletin borçlanma koşullarında gerek iç, gerekse uluslararası sermaye piyasalarında iyileşme sağlanırken, programın başarısına yönelik genel riskler kapsamında 2000 yılı özelleştirme gelirlerine ilişkin hedeflerin tutturulması aciliyetini korumaktadır. Bu çerçevede, Petrol Ofisi A.Ş.'nin (petrol ürünleri ana dağıtım şirketi) hisselerinin %51'inin satışına ilişkin ihale 3 Mart'ta tamamlanmış olup, yakın bir zamanda TÜPRAŞ'ın (Türkiye'nin en büyük petrol rafinerisi) %15 hissesinin halka arz yoluyla satışının başlatılmasını beklemekteyiz. Ayrıca, iki GSM lisansının ihalesinin Nisan sonundan önce bitirilebilmesi için ihale süreci hızlandırılacaktır. Buna ek olarak, Türk Telekom'un %20 hissesinin satışı için Nisan sonu itibariyle ihaleye çıkılacak ve satış Ağustos sonu itibariyle sonuçlandırılacaktır (yapısal benchmark).

12. Bankacılık alanında ise Aralık ayı içinde Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TSMF) tarafından devralınan bankalardan dördünün eski sahipleri hakkında yolsuzluk iddiası ile hukuk yoluna başvurulmuştur. Devralınan bankalar tam bir teftişten geçirilmektedir. Bu işlem tamamlandığında, bu bankalar ve TSMF portföyü altındaki diğer bankalar için mali yeniden yapılandırma planları oluşturulacak ve uygulamaya konacaktır. Aralık ayında çıkarılan yeni karşılık kararnameyi takiben, yeni düzenlemelerin tüm yenilenen kredilere ve yeni kredilere uygulanacağı hususuna açıklık getiren bir kararname kısa sürede çıkarılacaktır. Nisan ayı sonuna kadar menkul kıymetlerin uygun değerlemesinin yapılması ve konsolide bazda muhasebeleştirilmeye ilişkin yeni düzenlemeler yürürlüğe konacaktır (yapısal benchmark). Son olarak, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu üyeleri Mart ayı sonuna kadar

belirlenecektir (yapısal performans kriteri).

13. Bazı sektörlerde yapılacak ücret müzakerelerinin sonuçları enflasyonla mücadele programımızın başarısı açısından kritik önem taşımaktadır. Hükümet, işveren ve işçiler arasında ücret/enflasyon süredurumunu ortadan kaldırmak hedefiyle tutarlı sözleşmeler yapılmasını kolaylaştırmak için Ekonomik ve Sosyal Konsey’de istişareyi artırmak niyetindedir.

İyi dileklerimizle,

/İmza/
Recep ÖNAL
Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı

/İmza/
Gazi ERÇEL
Merkez Bankası Başkanı

Tablo Türkiye: Aralık 1999 Sonu Kantitatif Performans Kriterleri

Aralık 31, 1999

	Alt Sınır / Tavan	Gerçekleşme
1. Konsolide Merkezi Hükümet Kümülatif Temel Dengesi Alt Sınırı (trilyon TL)	1,000	1,649
2. TCMB Net İç Varlıkları Stoğu Tavanı (trilyon TL)	-1,200	-1,437
3. Net Uluslararası Rezervler Alt Sınırı (milyon US\$)	12,000	16,757
4. Sözleşme veya Garanti Bazında Yeni Dış Borçlanma Tavanı (milyon US\$)	8,500	8,182
5. Kısa Vadeli Dış Borç Stoku Tavanı (milyon US\$)	500	0

Kaynak: Türk Yetkililerce Sağlanan Veriler

